

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Збірник тез

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

**«Інноваційне підприємництво та торгівля:
сучасний стан та перспективи розвитку»**

**16-17 квітня 2020 року
м. Херсон**

УДК 33:338

Інноваційне підприємництво та торгівля: сучасний стан та перспективи розвитку: зб. матеріалів Міжнародної науково – практичної Інтернет-конференції / за ред. Д.е.н., проф. Танклевської Н.С. Херсон : ХДАУ, 16-17 квітня 2020р. 210с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції висвітлюють широкий спектр теоретичних і практичних питань інноваційного розвитку економіки України. Тематика конференції охоплює питання дослідження сучасного стану економічних відносин, управлінські та адміністративні аспекти розвитку підприємництва та торгівлі.

Призначено для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, слухачів інститутів підвищення кваліфікації, спеціалістів з економіки та освіти, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-методичною комісією економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету

© Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2020

Ярмоленко В.В. - асистент кафедри економіки та фінансів
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Аграрне виробництво – ризикована галузь економіки. Аграрії стикаються з великою кількістю факторів, які можуть негативно вплинути на продукцію, яку вони виготовляють, як в рослинництві, так і в галузі тваринництва. Для зменшення або повного погашення фінансових втрат сільськогосподарських виробників застосовують страхування аграрних ризиків. На сьогодні в Україні механізм агростраховання є не достатньо розвиненим. Саме ефективне агростраховання дозволить сільському господарству вийти на новий рівень в економіці країни. Нині постає проблема пошуку моделі та форми страхування, яка буде оптимально підходити для умов України. Незважаючи на стрімкий розвиток сектору сільського господарства в економіці України, рівень поширення страхування аграріїв у сільському господарстві становить 2-3%.

Страховання сільського господарства зародилося в Європі близько 200 років тому як один зі способів захисту від фінансових втрат. Втрати в сільському господарстві можуть настати від загибелі поголів'я тварин в результаті епідемій захворювань, нещасних випадків тощо. Також від пошкодження посівів сільськогосподарських культур, які спричинені природними катаклізмами (град, посуха, повінь, пилові бурі тощо).

Досвід зарубіжних країн в сфері агростраховання свідчить про функціонування в більшості країн національних систем страхування сільськогосподарських ризиків. При цьому кожна держава створює власну, зручну для неї систему страхового захисту аграріїв (рис. 1).

В залежності від особливостей агростраховання (історичних, економічних, соціальних особливостей тощо), які притаманні окремим країнам, виділяють такі основні три моделі страхування в секторі сільського господарства (табл. 1).

Таблиця 1

Моделі страхування в галузі сільськогосподарського виробництва *

Модель	Країни	Характеристика моделі
Американська	Сполучені Штати Америки, Канада	Переваги: значна участь уряду у підтримці агростраховання – надання субсидії на сплату певної доли страхової премії.
		Недоліки: високі адміністративні витрати країни.
Європейська	Німеччина, Велика Британія	Переваги: незначне втручання держави, виробники продукції сільського господарства купують самостійно страховий поліс за його повною ціною.
		Недоліки: незахищеність страхувальників та обмеження можливості розвитку системи.
Змішана	Іспанія, Франція, Італія	Страховання є добровільним процесом, відшкодування від настання ризиків в системі надають приватні страхові компанії на основі співстраховання.

* Згруповано автором за даними [4]

Системи агрострахування в країнах Північної Америки та Європи

→	<p>США (Учасниками є: Федеральна корпорація страхування врожаю, Департамент сільського господарства; товариства взаємного страхування та страхові компанії). Федеральна програма страхування врожайів включає в себе:</p> <ul style="list-style-type: none">– перерахунок страховим агентам із бюджету 60% страхових премій;– забезпечення додаткового страхового покриття аграріям, які є учасниками Федеральної програми страхування врожаю;– здійснення контролю над організацією перестрахування ризиків;– забезпечення перестрахування понад 40% ризиків аграрної галузі за кордоном.
→	<p>КАНАДА(Учасниками є: Державна корпорація страхування аграрних ризиків, страхові компанії; товариства взаємного страхування). Державної програма страхування врожаю включає такі напрями:</p> <ul style="list-style-type: none">– субсидовані заощадження для сільгоспвиробників;– реалізація програми забезпечення доходів (рівень доходів виробників продукції сільського господарства не нижче 70% від попереднього трьох річного рівня);– забезпечення перестрахування понад 40% страхових ризиків для аграріїв за кордоном;– здійснення контролю організації перестрахування;
→	<p>ПОРТУГАЛІЯ(Учасниками є: держава та приватний сектор). Держава контролює: виплату субсидій фермерам за угодами страхування та організацію перестрахування ризиків в інших країнах. Приватні страхові компанії, які є діючими в системі страхування сільськогосподарських ризиків, займається: розробленням ефективних програм страхування та контролем за їх виконанням; відшкодуванням певної частини ризиків, які були не відшкодовані за державними програмами.</p>
→	<p>ІТАЛІЯ, ФРАНЦІЯ, АВСТРІЯ, НІМЕЧЧИНА(Учасниками є: держава та товариства взаємного страхування). Держава здійснює контроль за страховим та перестраховим захистом сільськогосподарських товаровиробників. Страхові компанії займаються розробкою нових страхових продуктів зі страхування ризиків діяльності аграріїв.</p>
→	<p>ІСПАНІЯ(Учасниками є: Державне Агентство аграрного страхування при Міністерстві сільського господарства; Консорціум Компенсації страхування та Головне управління страхування при Міністерстві економіки; страховий аграрний пул; Федерація сільськогосподарських кооперативів). Державне Агентство аграрного страхування затверджує щорічний план уряду зі здійснення агрострахування, який містить: 1) перелік видів сільськогосподарських культур, тварин і риб, які страхуються; 2) розділ фінансування страхування з бюджету, який включає в себе агропромисловий та фінансово-страховий аспекти. Страховий аграрний пул допомагає страховикам у здійсненні ефективного страхування ризиків аграрної сфери. Федерація сільськогосподарських кооперативів захищає інтереси членів кооперативів при здійсненні страхуванні аграрних ризиків, а також здійснює розповсюдження інформації учасникам.</p>

Рис. 1. Діючі системи страхування ризиків сфери сільського господарства у зарубіжних країнах

* Згруповано автором за даними [1,2,3]

З рисунку видно, що на сьогодні у світі виділяють велику кількість підходи щодо підтримки та розвитку страхування в сільському господарстві, як важливого інструменту для забезпечення розвитку виробничого процесу та доходів аграріїв. На сьогодні підтримка страхування аграрної сфери в провідних країнах щорічно перевищує 12 млрд дол. (США, Канада, Японія, країни ЄС) та понад 4 млрд дол. у більше 30 країн, що розвиваються (країни Азії, Африки та Південної Америки).

Основною відмінною характеристикою американської моделі є велика державна підтримка страхування сільськогосподарських ризиків. Важливим елементом державної підтримки є нарахування субсидії на оплату певної частини страхових премій. Це дасть змогу зменшити вартість страхування для аграріїв та, відповідно, забезпечити масовий характер агрострахування. Європейську модель можна назвати приватною. Це означає, що держава майже не втручається в процес страхування аграрних ризиків, а також те, що аграрії купують страховий поліс за його повною вартістю.

Однією з перспектив застосування міжнародного досвіду з агрострахування до національних реалій є розробка і впровадження найбільш ефективної для українських сільгоспвиробників модель страхування з державною підтримкою, спираючись на досвід Іспанії. Така система має містити в собі адаптований підхід до розрахунку величини страхових субсидій; встановлювати необхідність запровадження оригінальної страхової перепустки сільгоспвиробників щодо участі у програмах державного сприяння; розробку високоякісні страхові продуктів та послуг, враховуючи також ті умови й чинники, які ведуть до погіршення якості аграрної продукції [5].

Отже, проведений аналіз досвіду страхування ризиків в сільському господарстві в зарубіжних країнах показує, що на всіх досліджених ринках агрострахування уряд держав виступає партнером для страхових компаній та здійснює фінансові вливання, через субсидування страхових премій та у деяких випадках – покриває деяку частину страхових виплат.

Література

1. Кравчук О. В. Становлення аграрного страхування: світовий та вітчизняний досвід. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Сер. «Фінанси і кредит». 2011. № 2. С. 85-91.
2. Тарельник Н. В. Зарубіжний досвід страхування ризиків в аграрній сфері. *Ефективна економіка* № 6, 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2096> (дата звернення 10.04.2020).
3. Танклевська Н.С. Зарубіжний досвід фінансово-кредитного забезпечення розвитку аграрних підприємств. *Вісник Аграрної науки Причорномор'я*. Вип. 1 (44). 2008 р. С. 81-87.
4. Прокопчук О.Т., Улянич Ю.В., Бечко В. П. Особливості страхування аграрних ризиків у країнах світу. *Актуальні проблеми економіки*. №3(153). 2014. с.46-53.
5. Третяк К. В. Агрострахування: зарубіжний досвід та ресурси щодо його імплементації в українську страхову практику. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6828> (дата звернення: 10.04.2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.32.